

รหัสโครงการ: สัญญาเลขที่ RDG5610030
ชื่อโครงการ: ตลาดนัดกลางคืนในพื้นที่สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้:
กรณีศึกษา อ. ยะหริ่ง จ. ปัตตานี
ชื่อนักวิจัย: วิไลวรรณ กาเจอร์ และเจ๊ะสุฮานา หวังพิทยา
มหาวิทยาลัยฟาฏอนี
อีเมล: k.wilaiwan@gmail.com
ระยะเวลาดำเนินการ: 25 มิถุนายน 2556 ถึง 24 มิถุนายน 2557

บทคัดย่อ

โครงการวิจัย “ตลาดนัดกลางคืนในพื้นที่สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้: กรณีศึกษา อ. ยะหริ่ง จ. ปัตตานี” นี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) วิวัฒนาการและลักษณะเฉพาะของตลาดนัดกลางคืนในพื้นที่ อ. ยะหริ่ง จ. ปัตตานี (2) รูปแบบการปรับตัวของผู้ประกอบการ ผู้บริโภค ผู้บริหารจัดการตลาดภาครัฐหรือภาคเอกชน และชุมชนต่อวิถีตลาดนัดกลางคืนในภาวะสถานการณ์ความไม่สงบ (3) ความสัมพันธ์ของลักษณะการเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงในตลาดนัดกลางคืนกับความกลัวของประชาชนในพื้นที่ และ (4) ผลกระทบของเหตุการณ์ความรุนแรงต่อโครงสร้างและหน้าที่ของตลาดนัดกลางคืน พื้นที่ศึกษาประกอบด้วยตลาดนัดกลางคืนในพื้นที่อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี 10 แห่ง ที่มีการดำเนินการมากกว่า 1 ปี กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย เก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการค้าในตลาด ผู้ซื้อ ผู้จัดการตลาด และชุมชนโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก รวมถึงแบบสังเกตตลาด

ผลการศึกษาพบว่า ตลาดนัดกลางคืนในพื้นที่ อ. ยะหริ่ง จ. ปัตตานี มีวิวัฒนาการมาจากการเปิดกิจกรรมบรรยายทางศาสนาภาคกลางคืน ณ สถาบันปอเนาะดาลอ เมื่อราว พ.ศ. 2534 เน้นความเป็นตลาดสินค้าบริโภคประเภทอาหารเป็นหลัก แซมด้วยสินค้าอุปโภคบริโภคในครัวเรือน กิจกรรมตลาดคึกคักช่วง 17.00 น. – 18.00 น. หลังช่วงเหตุการณ์ความรุนแรง เมษายน 2547 ตลาดนัดกลางคืนในพื้นที่ศึกษา มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทั้ง 4 ด้าน โดยเริ่มต้นที่คนซื้อปรับเปลี่ยนเวลาการมาทำกิจกรรมตลาดนัดกลางคืนของตน ทำให้คนขายต้องปรับตัวไปตามกลไกนั้น ในขณะเดียวกันผู้จัดการตลาดเป็นกลไกขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงด้านพื้นที่ป้องกันมิให้เกิดปัจจัยเอื้อหนุนให้เกิดความรุนแรงในตลาด อีกทั้งเวลายังขับเคลื่อนให้คนทั้งสามกลุ่มร่วมกันก่อกำเนิดตลาดนัดกลางคืนแห่งใหม่ขึ้นมาโดยอาศัยรูปแบบโครงสร้างตลาดนัดเดิมที่ปรับเปลี่ยนแล้วเพื่อให้ดำรงอยู่ได้ในภาวะสถานการณ์ความไม่สงบ นอกจากนี้ยังพบว่า ระดับความเข้มข้นของความกลัวของประชาชนใน

พื้นที่สัมพันธ์กับลักษณะการเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงในมิติต่างๆ ได้แก่ พื้นที่และเวลาเกิดเหตุ เป้าหมายความรุนแรง รูปแบบความรุนแรง และการจัดการกับเหตุความรุนแรงของเจ้าหน้าที่ ฉะนั้น ตลาดนัดกลางคืนในพื้นที่ศึกษาไม่เพียงแต่แสดงบทบาททางสังคมทั้งในมิติเศรษฐกิจและมิติวัฒนธรรมเอกชนตลาดนัดในพื้นที่อื่นๆ ของประเทศ แต่ยังแสดงหน้าที่สำคัญสองประการภายใต้มิติความขัดแย้ง คือ การสร้างพื้นที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนไทยพุทธและไทยมุสลิมในพื้นที่ และการเป็นสัญญาณบ่งชี้ระดับความรุนแรงในพื้นที่

Project Code: RDG5610030

Title: Night Markets in the Unrest Southernmost Provinces of Thailand:
A Case Study of Yaring District, Pattani Province

Researchers: Wilaiwan Ka-J and Jehsuhana Wangpittaya
Fatoni University

E-mail: k.wilaiwan@gmail.com

Period: 25 June 2013 – 24 June 2014

Abstract

This qualitative study was aimed at investigating (1) development and unique features of night markets in Yaring District, Pattani Province of Thailand, (2) adaptation of sellers, customers, market managers, and communities to the way of the night markets under the unrest situation, (3) relations of characteristics of violence in the night market and the fear of locals, and (4) the effect of violence on the structure and the function of the night markets. The sample included sellers, customers, market managers and locals of 10 night markets in Yaring District which has been run for over one year. Data were collected through an observation

The findings indicated that the night markets in the studied area were initially started from the night Islamic lecture activity at Dalo Pondok Institute in 1991. They were mainly food markets with some necessary household products. The bustle of the night markets was at 5 p.m. – 6 p.m. After the violence at Krue Se Mosque in April 2004, the structures of the night markets were changed. The *customers'* shopping *time* was earlier, leading to *sellers'* adaptation. At the same time, the *market managers* were mechanism for adapting *locations* of the markets to prevent a facilitator to violence. In addition, the *time* drove the *three groups of people* to form a new night market based on the adapted structures of the previous ones in order to survive under the unrest situation. Moreover, a fear degree of the locals was related to the characteristics of violence in various aspects: scenes and times, target victims, violence

forms, and the officials' operation to the violence. Accordingly, the social roles of the studied night markets did not cover only economic and cultural aspects but also a conflict one, that is, they created a space for reactions between Thai Buddhist and Thai Muslim locals, and were also an indicator of violence in the area.